

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

จากสภาพทางเศรษฐกิจของโลกในปัจจุบัน ที่มีสภาพการแข่งขันทางการค้าและการลงทุนอย่างไร้ขอบเขต ประเทศต่างๆต้องการที่จะเพิ่มอำนาจในการเจรจาต่อรองกับประเทศมหาอำนาจและประเทศอื่นๆ เพื่อผลที่สุดคือการยกระดับมาตรฐานการครองชีพ และสวัสดิการของประชาชนในประเทศให้สูงขึ้น สภาพเหล่านี้จึงเป็นแรงผลักดันให้เกิดแนวความคิดมากมายทางเศรษฐกิจ แต่ในแนวความคิดหนึ่งที่น่าสนใจ คือ แนวความคิดการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ (Economic Integration) ของประเทศต่างๆ ทั้งนี้เพื่อตอบสนองผลประโยชน์ร่วมกัน ทั้งทางเศรษฐกิจและการเมืองที่จะมีบทบาทมากขึ้นในเวทีโลก แทนที่แต่ละประเทศจะดำเนินกิจกรรมอย่างโดดเดี่ยว ท่ามกลางการแข่งขันที่รุนแรงและปรับเปลี่ยนรวดเร็วอย่างเช่นที่เป็นอยู่ ซึ่งผลประโยชน์ที่จะได้มีในหลากหลายรูปแบบ ทั้งทางการค้าและการลงทุนจะสามารถขยายตลาดภายในกลุ่มได้กว้างขวางมากขึ้น โดยในภาคเอกชนจะมีปริมาณความต้องการสินค้าที่เพิ่มสูงมากขึ้น จากจำนวนผู้บริโภคที่สูงขึ้น ตามประชากรของประเทศที่ตกลงรวมกลุ่มกัน นำไปสู่การขยายการผลิต เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตที่เป็นผลจากต้นทุนการผลิตที่ลดต่ำลง และความสามารถที่เพิ่มขึ้นจากความชำนาญในการผลิตที่สูงขึ้น (Specialization) ส่วนในภาครัฐบาลจะเสริมสร้างความได้เปรียบและอำนาจต่อรองในทางเศรษฐกิจและการเมืองต่อประเทศนอกกลุ่ม โดยเฉพาะกับกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว หรือกลุ่มประเทศที่มีการรวมกลุ่มเหมือนกัน ซึ่งกลุ่มประเทศเหล่านี้มักมีการรวมกลุ่มและข้อตกลงที่มีการรวมตัวกันค่อนข้างเหนียวแน่น เพื่อประสานผลประโยชน์ระหว่างประเทศในกลุ่มนานมาแล้ว

ซึ่งในปัจจุบันมีการรวมกลุ่มประเทศตามภูมิภาคต่างๆ ของโลก ในระดับต่างกันมากมาย หลายกลุ่ม แต่กลุ่มที่น่าสนใจและมีการพัฒนามากที่สุดคือ สหภาพยุโรป (European Union) ที่มีการรวมตัวทางเศรษฐกิจในขั้นสูงสุด คือในระดับสหภาพทางเศรษฐกิจและการเงิน (Economic and Monetary Union) ซึ่งกำลังอยู่ในขั้นตอนสุดท้าย ก่อนที่จะมีการใช้เงินสกุลเดียว (Common Currency หรือ Single Currency) และมีธนาคารกลางแห่งยุโรป (European Central Bank) ให้ได้ภายในปี 1999 โดยเป็นไปตามสนธิสัญญามาสทริคท์ (Maastricht Treaty) ลงวันที่ 9-10 ธันวาคม 1991 สำหรับในขั้นตอนนี้ก่อนหน้าที่จะมีการรวมตัวทางการเงินในระดับสูงสุด จะต้องมีการกำหนด

ระบบและกลไก เพื่อปรับประเทศสมาชิกที่มาจากสภาพทางเศรษฐกิจที่หลากหลายและมีปัญหาแตกต่างกัน เพื่อเข้ามาอยู่ในระบบการเงินเดียวกันอย่างราบรื่น จึงจำเป็นต้องให้ประเทศสมาชิกดำเนินนโยบายที่สอดคล้องกันทางการเงิน และมีความเข้มงวดทางการเงิน เพื่อจำกัดความผันผวนของค่าเงินในสกุลแต่ละประเทศ จนไปถึงความพยายามช่วยกันพยุงค่าเงินของแต่ละประเทศให้มีทิศทางเดียวกัน และร่วมกันแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ เมื่อเกิดปัญหาในประเทศใดประเทศหนึ่ง ซึ่ง

กลไกที่ใช้ในการควบคุมที่สำคัญที่สุดคือระบบการเงินยุโรป (European Monetary System : EMS) ในระบบการเงินยุโรปหรือEMSนี้ เกิดจากแนวคิดที่เริ่มจากค่อยๆ ยกเลิกอุปสรรคทางการค้าไปทีละอย่าง การปรับอัตราเงินเพื่อเข้าหากันอย่างช้าๆ และการสร้างเสริมเสถียรภาพทางอัตราแลกเปลี่ยน ไปจนถึงความพยายามริเริ่มทางสถาบันและนโยบายทางการเงินใหม่ๆ รวมถึงปรับเปลี่ยนสถาบันและนโยบายทางการเงินของแต่ละประเทศที่มีมาแต่เดิมให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยระบบEMSนี้ตั้งนามจัดตั้งในเดือนธันวาคม ปี 1978 และดำเนินการอย่างจริงจังตั้งแต่นั้นปี 1979 จนถึงปัจจุบันระบบการเงินร่วมกันของยุโรปได้บรรลุผลสำเร็จในหลายประการ โดยเฉพาะมีส่วนลดความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนภายในกลุ่ม ซึ่งขณะนั้นเป็นเพียงประชาคมยุโรป ช่วยปรับอัตราเงินเพื่อของประเทศสมาชิกให้ตกลงและมีแนวโน้มปรับเข้าหากัน (Convergence) นอกจากนี้ยังปรับอัตราการขยายตัวของอุปทานของเงินให้ตกลงเข้าหากัน ซึ่งนำไปสู่แนวความคิดในการปรับตัวเข้าหากันในด้านอื่นๆ ด้วย เช่น การปรับตัวทางการคลังในรูปของงบประมาณของรัฐบาล หรือหนี้สาธารณะ (Public debt) นับเป็นผลสำเร็จในระดับหนึ่งของระบบ EMS นี้ แม้ว่าในช่วงเวลาเริ่มแรกจะประสบปัญหาจากภาวะเศรษฐกิจโลกที่ถดถอย โดยเฉพาะจากวิกฤตการณ์น้ำมัน ครั้งที่ 2 แต่ภายหลังปี 1983 พบว่าสถานการณ์ทางเศรษฐกิจตั้งแต่อัตราเงินเพื่อ อัตราการว่างงาน และปัจจัยทางเศรษฐกิจอื่นๆของกลุ่มประชาคมยุโรป มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นเป็นลำดับ จนนำไปสู่การผลักดันให้เกิดหน่วยเงินตราของยุโรป (European Currency Unit : ECU) ก่อนศตวรรษใหม่ที่จะถึง

ท่ามกลางความสำเร็จในการรวมตัวทางการเงินจนถึงระดับสหภาพทางการเงินของยุโรป (European Monetary Union) พบว่ายังมีการรวมตัวทางเศรษฐกิจในภูมิภาคอื่นของโลกด้วย เช่น การรวมตัวเป็นเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ หรือนาฟต้า (North America Free Trade Area : NAFTA) ที่มีสหรัฐอเมริกาเป็นแกนนำ เมื่อกลับมาพิจารณาในกลุ่มประเทศในเอเชีย ซึ่งส่วนใหญ่จะมีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจกันอย่างหลวมๆและไม่ต่อเนื่อง แต่เมื่อพิจารณาเฉพาะเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่เป็นภูมิภาคหนึ่งของโลกที่มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงแห่งหนึ่ง และทวีความสำคัญทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นในเวทีโลก พบว่าในภูมิภาคนี้มีกลุ่มประเทศอาเซียน หรือสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations : ASEAN) ที่มีการ

ร่วมมือกันทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง ตั้งแต่ปี 1967 มาด้วยดีและต่อเนื่องมาตลอด ดังจะเห็นได้จากการพัฒนาจนถึงขั้นการรวมกลุ่มเป็นเขตการค้าเสรีอาเซียน หรือ อาฟต้า (ASEAN Free Trade Area : AFTA) ในเดือนมกราคม 1992 ซึ่งแม้ว่าปัจจุบันจะอยู่ในช่วงขั้นตอนของการปรับลดภาษีรวมถึง การใช้มาตรการกำหนดภาษีร่วมกัน ให้สามารถบรรลุผลได้ภายในระยะเวลา 10 ปี โดยเหตุผลของการรวมกลุ่มมาจากแนวโน้มการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่มีมากในโลก ดังนั้นจึงต้องรักษาขีดความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลกเอาไว้ ด้วยการพยายามรวมกลุ่มประเทศให้เป็นตลาดเดียวที่มีประชากรประมาณ 420 ล้านคน ทั้งนี้อาเซียนจะสามารถดึงดูดการลงทุนและขยายการค้ากับต่างประเทศ จากบริษัทข้ามชาติทั้งหลายให้โยกย้ายกระบวนการผลิตและการลงทุนมาสู่ภูมิภาคนี้มากขึ้น นอกจากนั้นอาเซียนจะสามารถเพิ่มอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจและการค้ากับประเทศกลุ่มอื่นๆ ได้ดีขึ้น แม้ว่าในด้านการขยายตัวทางการค้าภายในกลุ่มประเทศอาเซียนยังน้อย เพราะเหตุว่าประเทศสมาชิกทั้งหมดยกเว้นสิงคโปร์ มีผลิตผลทางการเกษตรและสินค้าบางจำพวกที่คล้ายคลึงกัน ดังนั้นจะอยู่ในลักษณะแข่งขันกันมากกว่าที่จะนำมาใช้ร่วมกันหรือค้าขายภายในกลุ่มได้ ส่วนใหญ่ต้องพึ่งพิงการส่งออกไปยังตลาดของประเทศที่พัฒนาแล้ว ทำให้ปริมาณการค้าภายในกลุ่มมีสัดส่วนที่น้อยเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศนอกกลุ่ม แต่อย่างไรก็ตาม ปริมาณการค้าภายในกลุ่มก็มีอัตราการเติบโตที่สูงขึ้นทุกปี และเมื่อพิจารณาถึงลักษณะทางด้านเศรษฐกิจอื่นๆ โดยเฉพาะด้านอุตสาหกรรมที่มีข้อตกลงเพื่อกระตุ้นให้แต่ละประเทศนำทรัพยากรธรรมชาติที่ตนเองมีอยู่แตกต่างกันมาใช้ประโยชน์ในการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดการประหยัดต่อขนาด (Economies of scale) เพื่อนำผลผลิตที่ได้มาขายภายในกลุ่ม นอกจากนั้นยังมีความคิดริเริ่มไปถึงระดับการรวมตัวทางการเงิน โดยมาจากโครงการทางการเงินที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบการเงินมารองรับการขยายตัวทางการค้าและการลงทุน นอกเหนือไปจากบริษัทเงินทุนแห่งอาเซียน (ASEAN Finance Corporation) และธนาคารเพื่อพัฒนาแห่งอาเซียน (ASEAN Development Bank) ที่เน้นการส่งเสริมการขยายตัวทางการค้าและอุตสาหกรรม โดยเฉพาะ โครงการ ASEAN Clearing Arrangement (ACA) ที่ตั้งปี 1976 ที่มีวัตถุประสงค์ข้อหนึ่งคือเพื่อกระตุ้นให้มีการ ใช้เงินตราของประเทศกลุ่มอาเซียน¹

ในรายละเอียดของโครงร่างของ ACA วางรูปแบบตาม Asian Clearing Union โดยที่โครงการ ACA มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ส่งเสริมความร่วมมือทางการเงินของอาเซียน
2. เพื่อการชำระเงินเพื่อการค้าระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนสะดวกขึ้น

¹ เนรมิต ปัญญาจกต, "อาเซียน : การรวมตัวในด้านการเงินและการลงทุน," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526), หน้า 71

3. เพื่อส่งเสริมการค้าภายในกลุ่มอาเซียน

4. กระตุ้นให้มีการใช้เงินตราของประเทศกลุ่มอาเซียน

จะเห็นได้ว่าตามวัตถุประสงค์ของโครงการนี้ แสดงแนวความคิดที่จะริเริ่มการรวมตัวทางการเงิน (Monetary Integration) ไปในระดับสหภาพทางการเงิน (Monetary Union) แล้ว แต่ด้วยเหตุที่ในช่วงเวลาเริ่มโครงการ ธนาคารกลางและเจ้าหน้าที่ทางการเงินต่างให้ความเห็นว่ายังไม่มี ความจำเป็นที่จะรวมกลุ่มถึงระดับนั้นด้วยเหตุผลหลายประการ ตั้งแต่การค้าภายในกลุ่มอาเซียนมี น้อย แต่การค้าระหว่างประเทศสมาชิกกับประเทศภายนอกมีสัดส่วนถึง 85% ในปี 1979 นอกจากนี้ ธนาคารพาณิชย์ในกลุ่มประเทศอาเซียนเพิ่งได้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาประเทศ ยังไม่ สามารถให้บริการทางการเงินแก่ธุรกิจการค้าระหว่างประเทศอย่างเพียงพอ ดังนั้นนอกจากจะไม่ได้ รับผลประโยชน์จากการใช้บริการแลกเปลี่ยนเงินตราและลดต้นทุนและความเสี่ยงในการแลก เปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ยังสร้างภาระทางด้านการบริหารและการเปลี่ยนแปลงสถาบันทางการเงินของรัฐและเอกชน คือทั้งธนาคารกลางและธนาคารพาณิชย์ทั้งหลาย ด้วยเหตุนี้แนวความคิดนี้ จึงไม่ได้รับความสนใจในระยะเริ่มโครงการ แต่จนถึงปัจจุบันสภาพต่างๆที่ขัดขวางการขยาย ขอบเขตการรวมตัวทางการเงิน มีการปรับตัวไปในแนวทางที่เอื้อต่อการรวมตัวทางการเงินเพิ่มมากขึ้น นับตั้งแต่ผลจาก AFTA ทำให้คาดว่าการค้าภายในกลุ่มอาเซียนจะมีเพิ่มขึ้นเป็นเหตุจากข้อตกลง ทางการค้าที่เรียกว่า ASEAN Preferential trading arrangement ซึ่งขบวนการทางศุลกากร (Preferential tariff process) จะทำให้ระดับการใช้ร่วมกันทางเศรษฐกิจ (Degree of Complementarity) ระหว่างประเทศสมาชิกสูงขึ้น และเพิ่มการค้าภายในกลุ่ม (Intra-regional trade)² นอกจากนั้นสภาพของธนาคารพาณิชย์ที่มีการพัฒนาระบบและประสิทธิภาพการทำงานได้ดีขึ้นอยู่ ในระดับสากลโดยเฉพาะภาคการเงินเสรี ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากการเข้าอยู่ในข้อบังคับของกองทุนการเงินระหว่างประเทศหรือIMF ทำให้โอกาสที่จะพัฒนาระบบการเงินของกลุ่มอาเซียนไปสู่การรวม ตัวทางการเงินเหมือนดังเช่น ระบบการเงินของยุโรป ที่ตั้งในปี 1978 ก็ย่อมมีความเป็นไปได้มากขึ้น การพิจารณาถึงความเป็นไปได้ที่จะมีระบบการเงินอาเซียน (ASEAN Monetary System) จะสามารถนำแนวความคิดและวิธีการในการบังคับประเทศสมาชิกของระบบEMS มา ประยุกต์ใช้กับอาเซียนได้หรือไม่ ทั้งนี้จะนำระบบเงินตราของยุโรปมาพิจารณาเปรียบเทียบในช่วง ก่อนและหลังการใช้ระบบEMS นี้อย่างละเอียด แล้วนำหลักการและระเบียบของEMS มาประยุกต์ ใช้เพื่อหวังผลว่าจะบรรลุผลสำเร็จเช่นเดียวกับยุโรป หรือไม่นั้น นับเป็นเรื่องที่น่าสนใจ ดังนั้นใน การศึกษานี้จึงต้องการศึกษาความเป็นไปได้ในการที่จะเกิดระบบการเงินอาเซียน โดยนำโครงสร้าง

² Gerald Tan , " Economic Co-operation , " in ASEAN Economic Development and Co-operation , (Singapore : Time Academic Press , 1996) , p.141

และรูปแบบการปรับตัวของตัวแปรทางเศรษฐกิจที่สำคัญ ในช่วงเวลาก่อนตั้งระบบการเงินยุโรปในปี 1978 กับในช่วงเวลาปัจจุบันของกลุ่มอาเซียน ว่ามีลักษณะที่เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร และความเหมือนหรือแตกต่างกันนั้นก่อให้เกิดผลคืออย่างไรต่อการรวมตัวทางการเงินของอาเซียน เพื่อตอบคำถามว่า บัคนี้อาเซียน พร้อมหรือยังในการนำระบบการเงินร่วมกันมาใช้ และอาเซียนจะบรรลุผลสำเร็จเช่นระบบการเงินยุโรปภายใต้เงื่อนไขหรือข้อกำหนดใดบ้าง เพื่อพัฒนาไปสู่การรวมตัวเพื่อใช้เงินสกุลเดียวกันภายในอนาคตต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1) เพื่อศึกษาขั้นตอนในการรวมตัวทางการเงินของสหภาพทางการเงินยุโรป โดยเฉพาะกลไกและระเบียบของระบบการเงินยุโรป (European Monetary System : EMS) ว่ามีลักษณะการทำงาน และมีผลต่อโครงสร้างและการปรับตัวของตัวแปรทางเศรษฐกิจต่างๆอย่างไร รวมไปถึงผลกระทบที่ดีและผลเสียจนถึงปัจจุบัน

2) พิจารณาเฉพาะสภาพอาเซียนก่อนการรวมตัวทางการเงินว่ามีลักษณะการปรับตัว และทิศทางของตัวแปรทางเศรษฐกิจอย่างไร จะเป็นส่วนส่งเสริมและเป็นอุปสรรคต่อความเป็นไปได้ที่จะเริ่มการรวมตัวทางการเงินหรือไม่

3) พิจารณาเปรียบเทียบเชิงโครงสร้างของสถาบันและนโยบายทางเศรษฐกิจในประเทศที่อยู่ในระบบการเงินยุโรปและประเทศกลุ่มอาเซียน

4) พิจารณาเปรียบเทียบระหว่างประเทศยุโรปและอาเซียนเชิงสถิติ โดยการหาค่าความสัมพันธ์ของค่าเฉลี่ยของช่วงเวลาก่อนการใช้ระบบการเงินยุโรปกับของกลุ่มประเทศอาเซียนในช่วงเวลาปัจจุบัน ว่ามีลักษณะการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่และทิศทางใด รวมถึงสภาพความผันผวนก่อนการรวมตัวทางการเงินทั้ง 2 กลุ่มประเทศ ซึ่งเปรียบเทียบโดยใช้การทดสอบความแปรปรวน เพื่อสามารถคาดคะเนผลภายหลังการรวมตัวทางการเงินอาเซียนได้

5) วิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการใช้ระบบการเงินอาเซียน โดยนำผลจากการเปรียบเทียบเชิงโครงสร้างสถาบันและนโยบายและเปรียบเทียบเชิงสถิติ เพื่อประเมินความเป็นไปได้และคาดคะเนผลภายหลังการรวมตัวทางการเงินอาเซียน

6) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินการเพื่อรวมกลุ่มประเทศเป็นระบบการเงินอาเซียน และหาแนวทางป้องกันปัญหาที่จะเกิดจากการนำระบบการเงินร่วมกันนี้มาใช้ โดยใช้ปัญหาหรือความสำเร็จที่เกิดในระบบการเงินยุโรปมาเป็นบทเรียนวิเคราะห์ร่วมด้วย

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

1) ศึกษาเฉพาะตัวแปรทางเศรษฐกิจที่สื่อถึงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและนโยบายของแต่ละประเทศ ได้แก่ อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ คุลบัญชีเดินสะพัดต่อ GDP งบประมาณรัฐบาลต่อ GDP หนี้สาธารณะต่อ GDP Seigniorage ต่อ GDP อัตราแลกเปลี่ยน อัตราเงินเฟ้อและอัตราดอกเบี้ย ในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน 7 ประเทศ โดยในช่วงปี 1985 ถึง 1995 ทั้งนี้เพราะในช่วงเวลาดังกล่าวมีสภาพทางเศรษฐกิจที่คงที่และไม่มีเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดทางเศรษฐกิจ (Economic Shock) โดยเฉพาะหลังปี 1983 เป็นช่วงที่เพิ่งคลี่คลายภาวะเศรษฐกิจที่ผันผวนจากวิกฤตการณ์น้ำมันครั้งที่ 2

2) ศึกษาเฉพาะตัวแปรทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศสมาชิกตั้งแต่เริ่มแรกของระบบการเงินยุโรป ในช่วงเวลาดังกล่าวก่อนและหลังปี 1978 ซึ่งเป็นปีที่เริ่มระบบการเงินยุโรป กับประเทศกลุ่มอาเซียน 5 ประเทศคือ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์และไทย

3) พิจารณาความเป็นไปได้ในการรวมตัวทางการเงิน (Monetary Integration) เน้นในระดับของระบบการเงินประจำภูมิภาคเท่านั้น และพิจารณาเฉพาะประเด็นทางการเงินโดยไม่ศึกษาละเอียดในการรวมตัวทางการเงิน การเมืองหรือด้านอื่นๆ

1.4 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

1) AMS = ASEAN Monetary System คือระบบการเงินของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations : ASEAN) ซึ่งประกอบด้วยประเทศสมาชิก 7 ประเทศ คือ บรูไน มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ เวียดนามและไทย

2) ACU = ASEAN Currency Unit คือ หน่วยเงินตราสกุลของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้

3) AMU = ASEAN Monetary Union คือ สภาพทางการเงินของอาเซียน

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1) เพื่อนำผลการวิเคราะห์มาพิจารณาความเป็นไปได้ เพื่อนำกลุ่มประเทศอาเซียนเข้าไปสู่ระดับการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่สูงกว่าระดับการรวมกลุ่มทางภาษีและการค้าอื่นๆ คือในระดับเขตการค้าเสรีอาเซียน โดยไปสู่การรวมตัวทางการเงินในรูปแบบของระบบการเงินอาเซียน ทั้งนี้เพราะประเทศสมาชิกอาเซียนส่วนใหญ่มีระดับการพัฒนาเศรษฐกิจที่สูงมาก ดังนั้นโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจที่ก้าวหน้าและเปิดเสรีมากขึ้น ส่งผลให้อาเซียนมีความพร้อมที่จะพัฒนาไปสู่ระดับการรวมกลุ่มที่สูงขึ้น ทำให้งานศึกษานี้จะรองรับ และสามารถคาดการณ์เหตุการณ์และสภาพภายหลังการรวมตัวทางการเงินที่จะมีขึ้นในอนาคต

2) เพื่อนำบทเรียนและปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบการเงินยุโรป ที่บรรลุผลสำเร็จไปแล้วในระดับหนึ่ง และกำลังอยู่ในขั้นการเข้าร่วมเป็นสหภาพทางการเงินอย่างเต็มที่และเริ่มใช้เงินตราสกุลเดียวกัน ให้สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับแนวความคิดเรื่องระบบการเงินอาเซียนและสหภาพทางการเงินอาเซียน ได้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด

3) ทราบถึงโครงสร้างและแนวโน้มของตัวแปรทางเศรษฐกิจที่กำหนดในการศึกษาก่อนและหลังการใช้ระบบการเงินยุโรปเปรียบเทียบกับอาเซียนก่อนที่จะเริ่มระบบการเงินเดียวกัน เพื่อสามารถหามาตรการป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นหรือดำเนินมาตรการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อเร่งการปรับตัวของตัวแปรทางเศรษฐกิจของอาเซียนให้เป็นไปในแนวทางที่ถูกต้องและรวดเร็วมากขึ้น อาทิเช่น การปรับตัวของอัตราเงินเฟ้อภายหลังการใช้ระบบการเงินของกลุ่มประเทศ โดยประเทศเงินเฟ้อสูงจะปรับเงินเฟ้อให้ต่ำลง ซึ่งเป็นผลจากการปรับเข้าหากันทางเศรษฐกิจ (Economic Convergence) อย่างหนึ่งจากการรวมตัวทางการเงิน ดังนั้นจากการศึกษาที่จะสามารถคาดการณ์ปัญหาหรือผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ประเทศที่เงินเฟ้อต่ำจะยอมทนรับสภาพการว่างงานช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น เพื่อแลกเปลี่ยนกับสภาพดุลการชำระเงินที่ดีขึ้น และรักษาสภาพการแข่งขันของประเทศและกลุ่มประเทศ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.6 วรรณกรรมปริทัศน์

1) ด้านต้นทุนและผลประโยชน์ที่ได้จากระบบการเงินร่วมกัน (Monetary System)

จากการศึกษาที่ผ่านมา จะพบว่าในการอธิบายหรือวิเคราะห์ถึงต้นทุนและผลประโยชน์จากการเข้าร่วมเป็นระบบการเงินร่วมกัน ซึ่งเป็นการรวมตัวทางเศรษฐกิจอย่างหนึ่ง นับเป็นขั้นตอนหนึ่งเพื่อถึงจุดสูงสุดของการรวมตัวทางการเงินคือสหภาพทางการเงิน (Monetary Union) สำหรับงานศึกษาในเกือบทุกงานจะนำระบบการเงินของยุโรปหรือEMS มาอธิบายทั้งในเชิงทฤษฎีและเชิงประจักษ์ ที่จะนำตัวเลขข้อมูลที่เกิดขึ้นก่อนและหลังการตั้งระบบEMSนี้มาอธิบาย ทั้งนี้เพราะระบบEMSนี้เป็นระบบการเงินของประเทศสมาชิกที่นับว่าประสบความสำเร็จและมีลักษณะการจัดองค์กรที่เป็นระบบ มีแบบแผนที่มั่นคง ดังนั้นหากกลุ่มประเทศอื่น โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศอาเซียน ต้องการจะพัฒนาการรวมตัวทางเศรษฐกิจไปสู่ระดับที่สูงขึ้น ย่อมจำเป็นที่จะต้องพิจารณาถึงผลได้และผลเสียจากการรวมกลุ่มเป็นระบบการเงินร่วมกัน โดยสามารถใช้งานศึกษาที่เกิดจากระบบการเงินยุโรปที่ผ่านมา ให้เป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์และเปรียบเทียบมาประยุกต์กับกลุ่มประเทศอื่นๆ ในโลกได้

ในระบบการเงินยุโรปที่มีงานศึกษาอันเกี่ยวเนื่องถึงต้นทุนและผลประโยชน์ของระบบมีมากมาย สำหรับประเด็นด้านต้นทุนจะเกิดจากการร่วมเป็นระบบการเงินเดียวกันจะไม่สามารถใช้เครื่องมือทางอัตราแลกเปลี่ยน เพื่อแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจของประเทศตนเอง หรือขาดความเป็นอิสระในการวางแผนนโยบายทางการเงินและการคลัง แต่จะต้องกำหนดค่าเงินของประเทศผูกติดกับค่าเงินสกุลอื่น ซึ่งในระบบEMS ให้ผูกติดกับเงินสกุลเยอรมันที่มีนโยบายหลักทางเศรษฐกิจเพื่อต่อต้านเงินเพื่อเป็นอันดับแรก โดยในประเด็นนี้ Barry Eichengreen (1993)³ กล่าวถึงต้นทุนการรวมตัวเป็นระบบการเงินร่วมกันนี้ ว่ามี 2 ส่วนคือ การสูญเสียอิสระภาพทางการเงินและการคลัง (Loss of Monetary Autonomy and Fiscal Autonomy) พบว่าในการสูญเสียอิสระในการใช้นโยบายการเงิน อธิบายว่าการมีนโยบายการเงินอิสระจะสนองวัตถุประสงค์ 2 อย่าง อย่างแรก ภาษีเงินเพื่อ (inflation tax หรือ print money) เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาเงินเฟ้อของประเทศ ซึ่งเมื่ออยู่ในระบบการเงินร่วมกันอย่างEMS จะไม่สามารถดำเนินการได้อิสระ ซึ่งกรณีนี้ Paul de Grauwe (1993)⁴ ที่อธิบายเพิ่มเติมถึงทฤษฎีของการใช้อำนาจสาธารณะที่เหมาะสม (Theory of

³ Barry Eichengreen , " Cost and Benefit of European Unification , " Working Paper No. 90-150 , (University of California at Berkley , 1990)

⁴ Paul de Grauwe , " Cost and Benefit of Common Currency , " in The Economics of Monetary Integration , (Oxford : University press , 1992)

Optimal Public Finance) ว่ารัฐบาลจะต้องใช้แหล่งรายได้ต่างๆกัน โดยต้นทุนส่วนเพิ่ม (Marginal Cost) ของการเพิ่มรายได้แต่ละแหล่งเท่ากัน ดังนั้นถ้าต้นทุนการเพิ่มรายได้จากการเพิ่มภาษีสูงกว่า ต้นทุนการเพิ่มรายได้โดยการใช้ภาษีเงินเฟ้อ (inflation tax) จะต้องปรับลดภาษีแล้วไปเพิ่มภาษีเงินเฟ้อแทน ทั้งนี้แต่ละประเทศมีอัตราเงินเฟ้อที่เหมาะสมแตกต่างกัน โดยต้นทุนการรวมตัวนี้จะเกิดกับประเทศที่มีการพัฒนาระบบการจัดเก็บภาษีที่มีประสิทธิภาพต่ำ ซึ่งมีต้นทุนการเก็บภาษีที่สูงแต่ได้เปรียบในต้นทุนการใช้จ่ายเงินเฟ้อที่ต่ำ ดังนั้นการไม่สามารถใช้ภาษีเงินเฟ้อได้อย่างอิสระหรือใช้ไม่ได้เลยในการเข้าเป็นสมาชิกในสหภาพทางการเงินจะมีผลรุนแรงในประเทศเหล่านี้ โดยที่ De Grauwe ได้ยกตัวอย่างเช่น ประเทศแถบยุโรปได้อย่างโปรตุเกส หรือ กรีซ

ปัญหาที่เกิดขึ้นในบางประเทศในระบบ EMS ที่ De Grauwe เสนอ สอดคล้องกับงานศึกษาของ Giavazzi และ Giavannini (1988)⁵ ที่ศึกษาเพื่อตอบคำถามที่ว่า จะสามารถนำแนวความคิดของระบบการเงินยุโรปไปใช้ภายนอกยุโรปได้หรือไม่ ส่วนหนึ่งคิดว่าระบบ EMS เองก็ประสบปัญหาการดำเนินการปรับเข้าหากันทางการเงิน (Monetary Convergence) จากความแตกต่างในการใช้ภาษีเงินเฟ้อระหว่างประเทศและพฤติกรรมของหนี้รัฐบาล (Government Debt) ที่มีการกระจายตัว การปรับเข้าหากันทางการเงินที่มีปัญหาเพราะสภาพโครงสร้างทางการคลังที่ต่างกัน จะจำเป็นต้องปรับปรุงทางการคลังในประเทศต่างอย่างมาก ซึ่งเป็นความคิดที่คล้ายกับ De Grauwe โดยเมื่อพิจารณาในกลุ่มประเทศอาเซียน ยังไม่มีงานวิจัยถึงต้นทุนของการเกิดระบบการเงินอาเซียนจากโครงสร้างทางการเงินและการคลังที่ต่างกัน

วัตถุประสงค์อย่างที่สองของการใช้นโยบายทางการเงินอิสระ คือการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจโดยรวม (Macroeconomic Stabilization) เพราะการขยายตัวทางการเงินและการลดค่าเงิน เพื่อกระตุ้นอุปสงค์โดยรวม (Aggregate demand) ในการตอบสนองภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้นการจะตั้งระบบการเงินร่วมกันจะมีต้นทุนในรูปที่ไม่สามารถปรับลดค่าเงินหรือใช้นโยบายทางการเงินได้โดยอิสระ เช่น ต้องจำกัดอัตราแลกเปลี่ยนของประเทศอยู่ในช่วงแคบๆ อย่างกลไกอัตราแลกเปลี่ยน (Exchange Rate Mechanism : ERM) ที่มีในระบบ EMS ทั้งนี้ต้องเลือกหนทางอื่นที่อาจไม่ให้อัตราแลกเปลี่ยนสูงที่สุดหรือมีต้นทุนที่สูงกว่า

นอกจากนั้น Barry Eichengreen ยังอธิบายถึงอีกส่วนของต้นทุนการรวมตัวทางการเงิน คือการสูญเสียอิสระทางการคลัง พบว่าการยกเลิกการควบคุมทุน (Capital control) การเคลื่อนย้ายแรงงาน รวมถึงการจัดตั้งกีดขวางทางการค้าภายในกลุ่มประเทศสมาชิก จะกดดันให้มีการโน้ม

⁵ Francesco Giavazzi and Alberto Giavannini, "Can the European Monetary System be copied outside Europe? : Lessons from ten years of Monetary Policy Coordination in Europe," NBER Working Paper No.2786, December 1988.

เข้าหากันทางการคลัง (Fiscal convergence) ซึ่งเป็นการเพิ่มความยากสำหรับประเทศในการจัดเก็บภาษี โดยเฉพาะในประเทศที่มีอัตราภาษีที่สูงกว่า เพราะเมื่อปัจจัยการผลิตสามารถเคลื่อนย้ายได้เสรี จะมีการเคลื่อนหนีประเทศที่มีภาษีสูง และพบว่า การเคลื่อนย้ายทุน และแรงงานในสหรัฐอเมริกาจะมากกว่ายุโรป เหตุที่ยุโรปมีความแตกต่างในสภาพสังคมในแต่ละประเทศมากกว่า ดังนั้นยุโรปจึงมีแรงกดดันให้มีการโน้มเข้าหากันทางการคลังอ่อนกว่าอเมริกา โดยสรุปต้นทุนของการรวมตัวกันจากการสูญเสียอิสระภาพทางการคลังในรูปของขีดความสามารถในการเพิ่มภาษี และความสามารถในการกู้ยืมที่ขึ้นกับสภาพของการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิต

สำหรับผลประโยชน์จากการเป็นระบบการเงินเดียวกันมีมากมาย แต่ที่เห็นเด่นชัดที่สุด คือการจัดความไม่แน่นอนในอัตราแลกเปลี่ยน (Exchange rate uncertainty) โดยความเสี่ยงที่ลดลงนี้จะนำไปสู่ความมีประสิทธิภาพที่ดีขึ้นของระบบเศรษฐกิจในหลายด้าน ในกรณีแรกของผลประโยชน์เกิดจากความเสี่ยงที่ลดลงของอัตราแลกเปลี่ยนต่อกลไกราคา (Price mechanism) ซึ่ง Paul de Grauwe (1993) อธิบายละเอียดถึงความเกี่ยวข้องของความไม่แน่นอนในอัตราแลกเปลี่ยนกับระบบกลไกราคา เพราะถ้าคาดคะเนว่าอัตราแลกเปลี่ยนในอนาคตจะเพิ่มอย่างไม่แน่นอน ระบบราคาเป็นสัญญาณเตือนภาคเอกชนผลิตเพิ่มขึ้นหรือลดลงนี้จะได้รับความเชื่อถือน้อยลงในฐานะกลไกในการจัดสรรทรัพยากร ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากอัตราแลกเปลี่ยนที่เปลี่ยนแปลงจะไม่สะท้อนถึงการเปลี่ยนของราคา ดังนั้นในประเทศที่มีเงินเฟ้อสูงพบว่าจะมีการตัดสินใจในการลงทุนและการผลิตที่ผิดในขนาดใหญ่มาก ซึ่งทำให้ทรัพยากรจำนวนมากสูญเปล่า นอกจากนี้ราคาที่สูงขึ้นอย่างไม่แน่นอนและอัตราแลกเปลี่ยนที่ไม่แน่นอนจะเพิ่มอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง (Real interest rate) ผลที่ตามมาคือผลตอบแทนที่คาดคะเนบนโครงการการลงทุนต่างๆจะไม่แน่นอน โดยสรุปแล้วการมีระบบการเงินเดียวกันจะมีผลให้ขจัดความเสี่ยงของอัตราแลกเปลี่ยน จนนำไปสู่การทำงานที่ประสิทธิภาพของกลไกราคา โดยระบบราคาจะเป็นตัวชี้ให้มีการผลิตและการลงทุนในทิศทางและขนาดที่ถูกต้อง ถึงแม้ว่าผลประโยชน์ของการรวมตัวทางการเงินส่วนนี้ไม่สามารถวัดออกมาได้ง่าย

เมื่ออัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงลดลงจากอัตราแลกเปลี่ยนที่ลดลง จะไปกระตุ้นทุนและเพิ่มในอัตราการผลิต ทำให้มีผลผลิตและปริมาณทุนเพิ่ม โดย Paul de Grauwe ได้อ้างอิงถึง Romer ว่าที่ผลผลิตต่อคนงานและปริมาณทุนเพิ่ม มีผลกระทบด้านการเรียนรู้ (Learning effect) และความรู้เพิ่มเติม ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นในการเพิ่มผลผลิตของแรงงานในช่วงเวลาหน้า ดังนั้นการลดอัตราดอกเบี้ยจากความเสี่ยงที่ลดลง มีผลประโยชน์ในแง่ของอัตราการผลิตทางเศรษฐกิจที่จะเพิ่มขึ้นตามตามการลงทุนที่ถูกกระตุ้นจากอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำลง

ในกรณีสุดท้ายที่เป็นผลประโยชน์ของการใช้อัตราแลกเปลี่ยนที่มีความแน่นอน คือ การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากร ซึ่ง C. Paul Hallwood และ Ronald MacDonald⁶ ให้เหตุผลว่ากรณีนี้สนับสนุนการรวมตัวในการผลิตและการแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ ทั้งในรูปการค้าและการไหลเข้าออกของเงินทุน ที่ถูกกระตุ้นในกลุ่มประเทศภายในระบบ เพราะการขจัดความเสี่ยงในอัตราแลกเปลี่ยนที่ไม่แน่นอนจะมีผลต่อความตั้งใจในการเลือกสถานที่ตั้งของกิจการ ซึ่งอธิบายว่าเมื่อไม่มีสิ่งกีดขวางในรูปอัตราแลกเปลี่ยน กิจการจะเลือกที่ตั้งและขยายการผลิตในประเทศหรือพื้นที่ที่ตนคิดว่าเหมาะสม และสามารถใช้ทรัพยากรในการผลิตและลงทุนได้มีประสิทธิภาพสูงสุด

นอกจากนี้ทั้ง Hallwood และ MacDonald ยังชี้ถึงว่า ผลประโยชน์จากการรวมตัวเป็นระบบการเงินเดียวกันที่สอดคล้องกับ Paul de Grauwe ว่าจะได้ผลได้ในทางสวัสดิการแบบพลวัต (Dynamic Welfare Gains) โดยอาจได้ผลดีพียงจากอัตราการก่อสร้างของทุน (Rate of capital formation) เติบโตขึ้นมา เพราะอัตราดอกเบี้ยตกลง ซึ่งเหตุการณ์นี้จะเกิดในประเทศที่มีเงินเฟ้อและอัตราดอกเบี้ยสูง นอกจากนี้ยังชี้ว่าการเป็นสมาชิกในระบบการเงินนี้จะมีการลดลงของเงินเฟ้อเพราะผลที่ได้จากความน่าเชื่อถือทางการเงิน (Monetary Credibility) ซึ่งเป็นผลจากการยกเลิกระบบการเงินที่เป็นอิสระของคน และมีการปฏิบัติไปตามกฎที่บังคับในการเข้าเป็นระบบการเงินร่วมกันอย่างเคร่งครัด

2) ด้านการศึกษาจากบทเรียนของระบบการเงินยุโรป

งานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับระบบการเงินยุโรปมีอยู่มากมาย ในที่นี้จะยกตัวอย่างมาพิจารณาในงานที่เกี่ยวข้องกับการเปรียบเทียบระบบการเงินยุโรปกับประเทศในกลุ่มอื่นๆ ที่เคยมีการทำการศึกษา มา ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการเปรียบเทียบกับระบบการเงินในกลุ่มประเทศอาเซียนต่อไป โดยเท่าที่ผ่านมางานศึกษามักจะมีการเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นผลกระทบจากการนำระบบการเงินร่วมกันมาใช้ ใน 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรกเป็นการเปรียบเทียบเฉพาะแก่กลุ่มประเทศสมาชิกในระบบ EMS ว่ามีการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรทางเศรษฐกิจ ก่อนและหลังการใช้ระบบอย่างไร ส่วนในลักษณะที่สองคือการเปรียบเทียบประเทศในระบบ EMS กับประเทศกลุ่มอื่นๆ โดยอาจเปรียบเทียบในลักษณะตัวแปรทางเศรษฐกิจในประเทศ EMS จะมีการปรับตัวที่คิดว่าเป็นประเทศกลุ่มอื่นๆ หรือบางงานวิจัยอาจรวมการศึกษาทั้งสองลักษณะนี้เข้าด้วยกันเพื่อเปรียบเทียบผลทาง

⁶ Paul Hallwood and Ronald MacDonald , " The European Monetary System and Monetary Union," in International Money and Finance

เศรษฐกิจเพื่อสนับสนุนระบบการเงินร่วมกันนี้ แต่อย่างไรก็ตามยังไม่มิจานศึกษาใดที่มีการเปรียบเทียบเกี่ยวกับกลุ่มประเทศอาเซียนในรูปแบบเพื่อพัฒนาไปสู่ระบบการเงินอาเซียนต่อไป

สำหรับงานศึกษาที่น่าสนใจ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นงานศึกษาเชิงสถิติ ยกตัวอย่างเช่น Fratianni และ Hagen (1992)⁷ ได้เปรียบเทียบความแตกต่างที่เกิดขึ้นบนตัวแปรทางเศรษฐศาสตร์หลายตัว อย่างอัตราเงินเฟ้อ อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง และอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ เป็นต้น โดยศึกษาเปรียบเทียบในประเทศสองกลุ่ม คือในระบบการเงินยุโรป 7 ประเทศ (ประกอบด้วย เบลเยียม เดนมาร์ก ฝรั่งเศส เยอรมัน ไอร์แลนด์ อิตาลี และเนเธอร์แลนด์) กับกลุ่มประเทศที่ไม่อยู่ในระบบEMS (ประกอบด้วย ออสเตรเลีย ออสเตรีย แคนาดา ฟินแลนด์ กรีซ ญี่ปุ่น สวิตเซอร์แลนด์ อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา) โดยแบ่งช่วงเวลาการศึกษา เป็น 2 ช่วง คือก่อนการเริ่มใช้ระบบEMS ในปี 1973-1978 และหลังระบบEMS ในช่วงปี 1978-1990 ซึ่งคล้ายกับงานศึกษาของ Stefano Vona (1990)⁸ ที่เปรียบเทียบผลของระบบกลไกอัตราแลกเปลี่ยน (Exchange Rate Mechanism : ERM) ซึ่งเป็นส่วนประกอบหนึ่งในระบบEMS ในงานศึกษานี้เป็นการเปรียบเทียบตัวแปรทางเศรษฐศาสตร์ของประเทศที่อยู่ในระบบEMS มาตั้งแต่เริ่มแรก 7 ประเทศ กับกลุ่มประเทศที่ไม่ใช้ระบบEMS 5 กลุ่มประเทศ คือ สหราชอาณาจักร BEC สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และกลุ่ม OECD อื่นๆ ซึ่งได้แบ่งช่วงเวลา วิเคราะห์ 4 ช่วง ช่วงละ 5 ปี คือ ปี 1968-1973 และ 1973-1978 เป็นช่วงก่อนการใช้ระบบ และช่วงปี 1978-1983 และ 1983-1988 เป็นช่วงหลังการใช้ระบบEMS โดยเลือกตัวแปรทางเศรษฐกิจมาศึกษาในเรื่อง ราคาผู้บริโภค การเติบโตของ GDP/GNP การเติบโตของอุปสงค์ภายในประเทศ รวมทั้งด้านการคลังที่พิจารณาการกู้ยืมของรัฐบาล

ในงานศึกษาทั้งสองงานนี้ คล้ายคลึงกันในเรื่องการเปรียบเทียบผลก่อนและหลังการใช้ระบบEMS ของประเทศสมาชิกในระบบEMS กับกลุ่มประเทศภายนอก โดยเลือกที่จะเปรียบเทียบกับประเทศที่มีลักษณะการพัฒนาเศรษฐกิจที่ใกล้เคียงกันคือเป็นประเทศพัฒนาแล้วหรือเป็นประเทศอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นเพราะมีระดับเศรษฐกิจและการค้าที่คล้ายคลึงกับกลุ่มประเทศEMS แต่ยังไม่พบว่ามิจานศึกษาใดเปรียบเทียบเกี่ยวกับกลุ่มประเทศที่ระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่แตกต่างไป หรือประเทศเกษตรกรรม อย่างกลุ่มประเทศอาเซียน นอกจากนั้นการเปรียบเทียบในทั้ง 2 กลุ่มจะนำข้อมูลที่มาจกช่วงเวลาเดียวกัน คือก่อนและหลังการใช้ระบบEMS ไป 10 ปี แม้จะมีการแบ่งช่วงเวลาช้อยในการศึกษาที่ต่างกัน สำหรับวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลของตัวแปรใช้วิธีการทางสถิติ

⁷ Michele Fratianni and Jurgen Von Hagen , The European Monetary System and European Monetary Union , (Colorado : Westview Press , 1992) , p.11

⁸ Stefano Vona , " Real Exchange Rates and Trade Imbalance in the EMS," in Prospects For the European Monetary System , ed. Pierro Ferri (London : Macmillan Press , 1990) , p.59-89

เหมือนกัน คือ การหาค่าเฉลี่ยและความแปรปรวนมาตรฐาน (Standard deviation) มาใช้พร้อมทั้งการแสดงผลภาพเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นความเหมือนหรือแตกต่างกันของตัวแปรระหว่าง 2 กลุ่มประเทศอย่างเด่นชัด

ในด้านความแตกต่างของ Fratianni และ Hagen กับ Stefano Vena โดยเฉพาะวิธีการศึกษา โดย Fratianni และ Hagen จะมีการศึกษาที่น่าสนใจโดยเฉพาะการทดสอบค่าความแปรปรวนในรูป F-Test ในตัวแปรเรื่องอัตราแลกเปลี่ยนที่เป็นตัวเงินและแท้จริง (Nominal and Real exchange rate) จะผันผวนลดลงภายใน EMS แต่ยังคงผันผวนเมื่ออยู่นอก EMS โดยพิจารณาจากประเทศในEMS และนอกEMS ในช่วงเวลาก่อนและหลังการใช้ EMS เป็นร้อยละของการเปลี่ยนแปลงของ Effective exchange rate ซึ่งผลลัพธ์อธิบายแยกเป็นแต่ละประเทศ โดยชี้ถึงความผันผวนที่เพิ่มขึ้นในประเทศสมาชิกEMS คือเบลเยียมและเนเธอร์แลนด์ แต่มีความคงที่ใน 5 ประเทศ EMS ที่เหลือและในประเทศ 9 แห่งที่ไม่ใช่ EMS ยกเว้นออสเตรเลีย ถ้าให้การลดความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนภายในประเทศEMSและค่า Effective exchange rate ถูกถ่วงน้ำหนักอัตราแลกเปลี่ยนโดยค่าเฉลี่ยทั้ง 2 กลุ่ม ผลที่ตามมาจะสนับสนุนความคิดที่ว่า การลดความแปรปรวนในอัตราแลกเปลี่ยนภายในกลุ่ม EMS จะทำให้ความแตกต่างระหว่างประเทศ EMS และ Non-EMS เพิ่มสูงขึ้น นอกจากนั้นผลของตัวแปรทางเศรษฐกิจอื่นเช่น เงินเฟ้อและการเติบโตของเงิน พบว่าในประเทศ EMS และ Non-EMS ไม่ค่อยแตกต่างกันคือมีพฤติกรรมในการปรับตัวไปในทิศทางเดียวกัน แต่หลังปี1986 เงินเฟ้อในกลุ่ม EMSจะต่ำกว่ากลุ่ม Non-EMSมาตลอด ในขณะที่วิธีการของ Stefano Vona ที่เลือกใช้การคำนวณค่า Coefficient of Variation และช่วงห่างระหว่างค่าสูงสุดและต่ำสุดของประเทศเฉพาะกลุ่มประเทศใน ERM พบว่าค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ลดลงเรื่อยๆ นั่นหมายถึงมีการกระจายตัวของตัวแปรในกลุ่มประเทศน้อยลง ซึ่งเป็นผลดีต่อการใช้ระบบการเงินร่วมกัน

แต่ในการศึกษาของ Fitoussi และ Cacheux (1990)⁹ มีการเสนอแนวความคิดในการเปรียบเทียบระบบการเงินยุโรป โดยพิจารณาในกรณีที่เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดทางเศรษฐกิจ (Economic shock) ที่เกิดขึ้นในช่วงทศวรรษที่ 1980 จะมีผลกระทบต่อระบบกิจกรรมในกลุ่มประเทศในระบบEMS และนอกกลุ่มที่ไม่มีการรวมตัวเป็นระบบการเงินเดียวกันอย่างไร และได้เสนอว่าควรพิจารณาในระบบEMS ในกรณีสุดขั้ว 2 กรณี คือ พิจารณายุโรปในฐานะสหภาพทางการเงินที่ภายในมีประเทศต่างๆรวมกันอยู่ ภายใต้ข้อกำหนดเดียวกันคือรักษาค่าเงินสกุลของตน ณ อัตราแลกเปลี่ยนคงที่ในรูปหน่วยECU (European Currency Unit) หรือพิจารณายุโรปในฐานะ

⁹ Jean-Paul Fitoussi and Jacques Le Cacheux, "The EMS and International Transmission Mechanism" in *Prospects For the European Monetary System*, p.90

ประเทศยุโรป (European country) โดยให้เยอรมันเป็นผู้นำและประเทศสมาชิกอื่นๆผูกค่าเงินของคนเข้ากับเงินคองมาร์ก ดังนั้นมีเพียงเยอรมันเท่านั้นที่มีอิทธิพลในการกำหนดนโยบายทางการเงินของคน ในงานนี้ได้ยกประเทศอเมริกามาเปรียบเทียบกับประเทศยุโรป โดยให้ทั้ง 2 ประเทศมีขนาดทางเศรษฐกิจเท่ากัน เหตุผลที่ประเทศยุโรปแต่ละประเทศไม่สามารถมาเทียบกับประเทศอเมริกาตามตำพั้งได้อย่างถึงแบบจำลองของ Mundell-Fleming ว่าประเทศแต่ละประเทศในยุโรปมีขนาดเล็ก เมื่ออยู่ในระบบเศรษฐกิจแบบเปิดจะเกิดผลกระทบคืออัตราดอกเบี้ยของโลกน้อย ต่างจากอเมริกาที่มีส่วนกำหนดนโยบายที่มีผลกระทบต่อโลก ซึ่งในงานศึกษานี้จึงนำผลเปรียบเทียบระหว่างระบบการเงิน 2 กลุ่ม คือระบบการเงินยุโรปและระบบการเงินของอเมริกา

โดยสรุปแล้ว งานศึกษาเกือบทุกชิ้นจะกล่าวถึงการปรับตัวเข้าหากันทางเศรษฐกิจ (Economic convergence) ภายหลังจากใช้ระบบการเงินยุโรปในตัวแปรหลายตัวโดยเห็นได้ชัดในอัตราเงินเฟ้อ หรืออัตราดอกเบี้ย นอกจากนั้นการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มประเทศEMS และ Non-EMS กลุ่มประเทศที่ Non-EMS จะพิจารณาเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งมักเป็นประเทศอุตสาหกรรมที่ไม่ได้อยู่ในภูมิภาคเดียวกัน เช่น อเมริกา ญี่ปุ่น และออสเตรเลีย

3) ด้านการศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มประเทศอาเซียน

ในงานวิจัยที่เคยมีการศึกษามาเกี่ยวกับการรวมตัวในกลุ่มอาเซียน มักจะศึกษาในรูปแบบของการค้า อุตสาหกรรม และการลงทุนเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้เพราะอาเซียนกำลังอยู่ในขั้นการรวมตัวในระดับเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area : AFTA) เท่านั้น ยังไม่มีผู้ศึกษาถึงระดับการรวมตัวทางการเงินเป็นระบบการเงินร่วมกัน หรือเป็นสหภาพทางการเงินอย่างชัดเจน สำหรับงานศึกษาที่เกี่ยวกับการรวมตัวทางการเงินมักจะถูกอธิบายควบคู่ไปกับการลงทุน อย่างงานของเนรมิต ปัญางคงกุล (2526)¹⁰ ที่อธิบายวัตถุประสงค์หนึ่งของการศึกษาว่า การร่วมมือทางการเงินของประเทศกลุ่มอาเซียน สามารถระดมเงินทุนมาใช้เพื่อประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่โครงการอุตสาหกรรมร่วมกันของอาเซียน โดยมีต้นทุนทางการเงินโดยเฉพาะต้นทุนทางด้านเงินตราต่างประเทศ (Foreign exchange cost) ค่าที่ต่ำที่สุด ซึ่งไม่สนใจในด้านการค้า ด้วยเหตุผลว่าความร่วมมือทางด้านอุตสาหกรรมน่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ได้มากกว่าการค้า เพราะเหตุว่าเป็นการกระตุ้นให้กลุ่มประเทศอาเซียนได้นำทรัพยากรธรรมชาติ (Factor endowments) ที่แต่ละประเทศมีอยู่แตกต่างกันมาใช้ประโยชน์ในการผลิตสินค้าอุตสาหกรรม ซึ่งมีลักษณะที่ใช้ประกอบกัน โดยก่อให้เกิดขนาดที่เหมาะสมทางเศรษฐกิจ (Economies of scale) แก่โครงการ และยังอธิบายอ้างอิงถึงแนวความคิดในด้านการรวมตัวทางการเงินว่าอาเซียนมีการริเริ่มโครงการ ASEAN Clearing

¹⁰ เนรมิต ปัญางคงกุล , " อาเซียน : การรวมตัวในด้านการเงินและการลงทุน , " หน้า 1-78

Union (ACU) ซึ่งมีวัตถุประสงค์หนึ่งเพื่อกระตุ้นการใช้เงินตราของกลุ่มประเทศอาเซียน ซึ่งเป็นแนวความคิดของการใช้เงินสกุลร่วมกัน (Common currency) แม้ว่าต่อมาโครงร่างนี้ไม่ถูกนำมาพิจารณาจากบรรดาประเทศสมาชิก ด้วยเหตุผลว่าแต่ละประเทศยังไม่มีความพร้อมในการนำระบบนี้มาใช้ แต่ก็นับได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการนำแนวความคิดการรวมตัวทางการเงินมาใช้ในภูมิภาคอาเซียน

นอกจากนั้นในงานศึกษาอื่นๆเกี่ยวกับการรวมตัวในกลุ่มอาเซียนจะเป็นเพียงในการกล่าวถึงระดับเขตการค้าเสรีและตลาดร่วม (Common market) เท่านั้น อาทิ งานศึกษาของ Suthiphand Chirathivat (1996)¹¹ อธิบายถึงการพัฒนาขั้นต่อไปของการรวมตัวทางเศรษฐกิจที่เหนือกว่าระดับเขตการค้าเสรี หรือว่าจะเป็นการศึกษาในการขยายความกว้างคือการเพิ่มสมาชิกของกลุ่มที่คาดว่าจะเพิ่ม 10 ประเทศสมาชิก คือเพิ่มพม่า ลาว และกัมพูชา และการลงไปในความลึกของขบวนการภายในกลุ่มประเทศอาเซียน โดยมีการตัดสินใจเร่งตารางเวลาในแผนการของเขตการค้าเสรีอาเซียนให้สั้นลงจาก 15 เป็น 10 ปี และมีการริเริ่มแนวความคิดของตลาดร่วมแห่งอาเซียน (Common market in ASEAN) ซึ่งได้อธิบายถึงตลาดร่วมที่จะมีการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีในทุน แรงงาน และบริการ โดยไม่ใช่เปิดเสรีเฉพาะสินค้าเหมือนอย่างในเขตการค้าเสรีเท่านั้น เห็นได้ว่าความคิดของตลาดร่วมเป็นการรวมตัวในระดับขั้นของการค้าและการลงทุนเท่านั้น ยังไม่มีการพิจารณาถึงระดับการรวมตัวทางการเงิน (Monetary integration) เลย

ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Gerald Tan (1996)¹² ที่อธิบายว่าประเทศในกลุ่มอาเซียนหลายแห่งเริ่มกลายเป็นประเทศอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็ว เมื่อพิจารณาในรูปของโครงสร้างทางเศรษฐกิจและองค์ประกอบของการส่งออก พบว่าระดับของเศรษฐกิจที่มีสินค้าใช้ร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิกเพิ่มมากขึ้น ซึ่งถูกเสริมจากการเคลื่อนย้ายทุนและขั้นตอนการผลิตที่เสรีขึ้นภายในอาเซียน ทำให้มีการค้าภายในกลุ่มประเทศ (Intra-ASEAN trade) เพิ่มขึ้นเรื่อย ทำให้ความหวังของเขตการค้าเสรีอาเซียนจนไปถึงตลาดร่วมเป็นจริงขึ้นมาได้ ในงานศึกษานี้พิจารณาจนถึงแก่ความคิดในการจัดตั้งตลาดร่วมเท่านั้น โดยแนวความคิดในด้านการรวมตัวทางการเงินไม่มีเด่นชัด เพียงแต่อธิบายเฉพาะการร่วมมือประสานกันทางการเงิน การธนาคาร และการประกันภัยเท่านั้น โดย Gerald Tan¹³ รวบรวมโครงการความร่วมมือทางการเงินและการธนาคารว่ามีหลายโครงการ ซึ่งจะมี

¹¹ Suthiphand Chirathivat , "ASEAN Economic Integration with the World Through AFTA " in *AFTA in the changing international economy* , (Singapore : Institute of Southeast Asian Studies , 1996) , p.36

¹² Gerald Tan , *ASEAN Economic Development and Co-operation* , (Singapore : Time Academic Press , 1996) , p.206

¹³ Ibid., p.155

จุดมุ่งหมายเพื่อเตรียมให้การเคลื่อนย้ายทรัพยากรทางการเงินภายในกลุ่มได้กว้างขวางขึ้น และค้ำ
 หนุนมาตรฐานและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (Standardize and Harmonize) ของระเบียบและข้อ
 บังคับต่างๆในการบริหารการธนาคารและการเงินที่ใช้ในกลุ่มประเทศอาเซียน โดยเขาได้ยก
 ASEAN Swap Arrangement ที่ตั้งขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกในการช่วยเหลือทางการเงิน เมื่อ
 ประเทศหนึ่งเกิดปัญหาทางสภาพคล่องในระยะสั้นระหว่างธนาคารกลางของประเทศสมาชิกได้
 แม้ว่าจะยังไม่มี การพิจารณาถึงการจัดตั้งระบบการเงินร่วมกันหรือสหภาพทางการเงินเลย แต่อย่างไรก็
 ดี โครงการความร่วมมือทางการเงินหลายๆโครงการก็มีผลประโยชน์ต่อการรวมตัวทางการเงินใน
 อนาคต เพราะทำให้ระบบการเงินและธนาคารภายในประเทศสมาชิกเริ่มมีการปรับตัวและมีการ
 ประสานกันทางนโยบาย ซึ่งเป็นการเตรียมพร้อมต่อการรวมตัวทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้นไปกว่าเขตการ
 คำเสรีได้เป็นอย่างดี

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.7 วิธีการศึกษา

ในการศึกษาถึงความเป็นไปได้ที่จะเกิดระบบการเงินอาเซียน (ASEAN Monetary System) จะเป็นการศึกษาเชิงพรรณนาประกอบข้อมูลที่คำนวณเป็นค่าทางสถิติที่แสดงในรูปตาราง และแผนภาพต่างๆ โดยสามารถแบ่งขั้นตอนการศึกษาได้ 3 ขั้นตอน ดังนี้คือ

ขั้นตอนที่ 1 นำข้อมูลของตัวแปรที่ต้องการจะศึกษา เช่น อัตราเงินเฟ้อ อัตราดอกเบี้ย และอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ ของประเทศในกลุ่มระบบการเงินยุโรปหรือ EMS 7 ประเทศตั้งแต่เริ่มแรก จำนวน 7 ประเทศ ประกอบด้วย เบลเยียม เดนมาร์ก ฝรั่งเศส เยอรมัน ไอร์แลนด์ อิตาลี และเนเธอร์แลนด์ ในช่วงปี 1968-1995 มาศึกษาสภาพก่อนและหลังการรวมตัวทางการเงิน (ปี 1978) กับของประเทศในกลุ่มอาเซียน 5 ประเทศ ประกอบด้วย มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์และไทย ในช่วงปี 1985-1995 ที่นำมาศึกษาสภาพก่อนการรวมตัวทางการเงินทั้งจากค่าทางสถิติภายใต้กรอบแนวคิดของทฤษฎีอาณาเขตเงินตราที่เหมาะสม (Optimum Currency Area Theorem : OCA) และสภาพการปรับตัวเข้าหากันก่อนการเริ่มระบบการเงินเดียวกัน (Pre-Convergence Conditions)

โดยการพิจารณาสภาพก่อนการรวมตัวทางการเงินอาเซียน (1985-1995) ภายใต้กรอบแนวคิดของทฤษฎีอาณาเขตเงินตราที่เหมาะสม ซึ่งจะพิจารณาตามระดับทางเศรษฐกิจ 4 ข้อ คือ ระดับการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิต ระดับการเปิดประเทศ ระดับความหลากหลายของสินค้า และระดับของอัตราเงินเฟ้อ ที่ใช้ค่าทางสถิติและแผนภาพประกอบการอธิบาย แต่สำหรับการพิจารณาการปรับตัวเข้าหากันก่อนการรวมตัวทางการเงินนั้นนำ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของกลุ่มประเทศอาเซียน โดยนำตัวเลขที่ได้มาทำการถ่วงน้ำหนักโดยใช้ตัวถ่วงน้ำหนักเป็นส่วนแบ่งของ GDP ในระดับราคาและอัตราแลกเปลี่ยนปีใดปีหนึ่ง โดยการนำข้อมูลค่าเฉลี่ยรวมและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มประเทศที่แสดงสภาพทางเศรษฐกิจของภายในกลุ่มประเทศ ในส่วนนี้จะแสดงในรูปตารางข้อมูลและแผนภาพประกอบการวิเคราะห์ ที่จะสามารถวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นทางสถิติได้ เช่น การกระจายตัวของอัตราเงินเฟ้อมากน้อยในแต่ละกลุ่มประเทศ อธิบายได้ว่าถ้าภายในกลุ่มประเทศมีการกระจายตัวน้อย ซึ่งแสดงจากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานต่ำ ย่อมเป็นผลดีต่อการรวมตัวเป็นระบบการเงินเดียวกัน ทั้งนี้เพราะการรวมเป็นระบบการเงินเดียวกัน จำเป็นต้องใช้นโยบายทางการเงินและการคลังร่วมกันหรือเป็นไปในทิศทางเดียวกัน แม้ว่าจะเป็นการใช้นโยบายเพื่อแก้ปัญหาประเทศใดประเทศหนึ่งเท่านั้น หากแต่ผลกระทบทางเศรษฐกิจจะมีต่อประเทศอื่นในระบบด้วย ดังนั้นเมื่อกลับมาพิจารณาว่าการกระจายตัวของอัตราเงินเฟ้อภายในกลุ่มต่ำ การใช้นโยบายใดๆย่อมมีผลต่อประเทศอื่นในทิศทางเดียวกัน เป็นต้นว่า เมื่อ

ต้องการลดเงินเฟ้อที่สูงมากในประเทศหนึ่ง จะมีผลต่อเงินเฟ้อในประเทศอื่นๆที่มีอัตราเงินเฟ้อที่ไม่แตกต่างจากประเทศที่เกิดปัญหามากนักให้ลดลงด้วย ซึ่งเป็นผลดี แต่ถ้าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่ามาก การใช้นโยบายลดเงินเฟ้อนี้จะก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับประเทศที่มีเงินเฟ้อต่ำมากอยู่แล้ว

ขั้นตอนที่ 2 การทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบสภาพก่อนการรวมตัวทางการเงินในกลุ่มประเทศ EMS7 (1968-1978) และกลุ่มประเทศอาเซียน5 (1985-1995) ที่ตั้งไว้ เพื่อหาความเป็นไปได้ของการเกิดระบบเงินอาเซียน โดยใช้วิธีการทางสถิติ ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA : Analysis of Variance) หรือ F-test เพื่อวิเคราะห์ขนาดความแตกต่างที่ผันผวนระหว่างค่าของตัวแปรแต่ละตัวระหว่างกลุ่มประเทศ EMS และอาเซียน

สมมติฐานที่ใช้ในการศึกษา คือ

H_0 : ตัวแปรของกลุ่มประเทศระบบการเงินยุโรปกับกลุ่มประเทศอาเซียนไม่มีความแตกต่างกัน

H_1 : ตัวแปรของกลุ่มประเทศระบบการเงินยุโรปกับกลุ่มประเทศอาเซียนมีความแตกต่างกัน

โดยผลของการศึกษาในกรณีที่ $F_{คำนวณ} > F_{ตาราง}$ แสดงว่าไม่ยอมรับสมมติฐาน H_0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ลักษณะของการปรับตัวและโครงสร้างของตัวแปรระหว่าง 2 กลุ่มประเทศแตกต่างกัน ในขณะที่ ในกรณี $F_{คำนวณ} < F_{ตาราง}$ แสดงว่ายอมรับสมมติฐาน H_0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือลักษณะของการปรับตัวและโครงสร้างของตัวแปรระหว่าง 2 กลุ่มประเทศไม่แตกต่างกัน

ในการวิเคราะห์ผลจากการทดสอบสมมติฐานของ F-test นั้นสามารถอธิบายเพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ของระบบการเงินอาเซียน โดยจำเป็นต้องนำงานศึกษาที่ศึกษาตัวแปรต่างๆของระบบการเงินยุโรปมาแล้วนำมาประกอบการวิเคราะห์ ทั้งนี้พิจารณาได้สองแนวทางว่า ถ้าการทดสอบสมมติฐานพบว่าลักษณะของตัวแปรหนึ่งๆระหว่าง 2 กลุ่มประเทศมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะต้องนำงานศึกษาที่ผ่านมาของตัวแปรนั้นว่า ภายหลังการใช้ระบบการเงินร่วมกันในปี 1978 แล้ว ตัวแปรนั้นๆมีการปรับตัวในทิศทางที่ดีขึ้นหรือเกิดปัญหาอย่างไร เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มประเทศอาเซียนกับระบบ EMS นี้ อาจจะสร้างผลดีต่อการรวมเป็นระบบได้ ยกตัวอย่างเช่น ในการทดสอบสมมติฐานในตัวแปรที่เกี่ยวกับอัตราเงินเฟ้อ ถ้าตัวแปรนี้ระหว่าง 2 กลุ่มประเทศไม่แตกต่างกันจะสามารถนำงานศึกษาที่เกี่ยวกับเงินเฟ้อภายหลังใช้ระบบ EMS ที่อธิบายถึงการปรับเข้าหากันทางเศรษฐกิจ (Economic Convergence) หลายตัว ภายหลังปี 1978 ในประเทศที่เคยมีอัตราเงินเฟ้อที่สูงมาก ได้มีการปรับตัวลดลงและแนวโน้มปรับเข้าหากัน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรนี้ลดลงเรื่อยๆและลดมากกว่าประเทศนอกระบบ ดังนั้นจากการศึกษานี้จะอ้างอิงได้ว่า ถ้าลักษณะของตัวแปรระหว่างกลุ่มประเทศทั้งสองไม่แตกต่างกันแล้วเมื่อนำ

ระบบการเงินร่วมกันมาใช้ในกลุ่มประเทศอาเซียนแล้ว น่าที่จะได้ผลที่จะมีการปรับเข้าหากันและปรับลดลงในประเทศที่มีอัตราเงินเฟ้อสูงของกลุ่มประเทศอาเซียนด้วย เช่นเดียวกับผลของระบบ EMS ที่ประสบความสำเร็จมาแล้ว

ขั้นตอนที่ 3 นำข้อมูลของตัวแปรที่ได้จากขั้นที่ 1 มาหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (The Coefficient of Correlation) จากค่าเฉลี่ยของ 2 กลุ่มประเทศที่มีการถ่วงน้ำหนักโดยสัดส่วนของ GDP แต่ละประเทศต่อ GDP รวมของทั้งกลุ่มประเทศ ในระดับราคาและอัตราแลกเปลี่ยนปีใดปีหนึ่ง ซึ่งตัวถ่วงน้ำหนักสำหรับแต่ละกลุ่มเมื่อรวมกันแล้วต้องมีค่าเท่ากับหนึ่ง เพื่อใช้วัดความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรแต่ละตัวระหว่าง 2 กลุ่มประเทศว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ และเป็นไปในทิศทางใดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในช่วงระยะเวลาที่เท่ากันคือ 10 ปี โดย 10 ปี (1968-1978) ก่อนหน้าที่จะเกิดระบบ EMS และ 10 ปี (1985-1995) ก่อนการรวมตัวทางการเงินของกลุ่มประเทศอาเซียน โดยจะมีการทดสอบความมีนัยสำคัญด้วย t-test ซึ่งผลการศึกษา ถ้าค่าสัมประสิทธิ์มีค่าสถิติเป็นบวกแสดงว่าโครงสร้างและการปรับตัวของตัวแปรที่ศึกษาระหว่าง 2 กลุ่มประเทศมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน หรือถ้าค่าสัมประสิทธิ์ไม่มีค่าความสัมพันธ์ แสดงว่าโครงสร้างและการปรับตัวของตัวแปรใน 2 กลุ่มประเทศไม่มีความสัมพันธ์กัน

ดังนั้นการวิเคราะห์ผลการศึกษาที่ได้สามารถพิจารณาได้ว่า ในกรณีที่มีค่าความสัมพันธ์และมีค่าบวก ยกตัวอย่างเช่น อัตราเงินเฟ้อแสดงว่าช่วงเวลาก่อนระบบ EMS และช่วงเวลาก่อนการตั้งระบบการเงินอาเซียนมีการปรับตัวและลักษณะโครงสร้างของเงินเฟ้อระหว่าง 2 กลุ่ม ในทิศทางเดียวกันและขนาดเดียวกันมาตลอดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น ถ้าบัดนี้เกิดระบบการเงินอาเซียนขึ้นแล้วผลของอัตราเงินเฟ้อในอนาคตก็น่าจะมีทิศทางที่ปรับตัวลดลง และมีการปรับเข้าหากัน (Inflation convergence) เหมือนกับระบบ EMS ด้วย แต่ถ้าหากค่าไม่พบค่าความสัมพันธ์ แสดงว่าในช่วงเวลาที่ผ่านมามีลักษณะการปรับตัวและโครงสร้างของตัวแปรระหว่าง 2 กลุ่มประเทศ ไม่มีความสัมพันธ์กันหรือสัมพันธ์เล็กน้อย ดังนั้นอาจจะบรรลุผลหรือไม่บรรลุผลเท่ากับระบบ EMS หรือไม่ก็ได้

ขั้นตอนที่ 4 นำผลการศึกษาในทุกขั้นตอนมาสรุปและวิเคราะห์ร่วมกัน เป็นประเด็นอย่างเด่นชัด นอกจากนั้นนำงานศึกษาที่เป็นบทเรียนจากระบบ EMS และข้อคิดเห็นในแง่ต่างๆ มาร่วมพิจารณา รวมทั้งนำนโยบายของยุโรปก่อนรวมเป็นระบบ EMS คือยังเป็นตลาดร่วมยุโรปอยู่ทั้งในแง่การค้าและการเงินมาเปรียบเทียบกับนโยบายของกลุ่มประเทศอาเซียนซึ่งในปัจจุบันเป็น

อาฟต้า มาประกอบการพิจารณาด้วย ทั้งนี้เพื่อวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการรวมตัวทางการเงินของกลุ่มประเทศอาเซียนสู่ระบบการเงินอาเซียน ว่าในช่วงเวลาปัจจุบันอาเซียนมีความพร้อมมากน้อยเพียงใด เมื่อพิจารณาจากตัวแปรที่ศึกษามีลักษณะโครงสร้าง การปรับตัวและการกระจายตัว ในช่วงเวลาก่อนหน้าอย่างไร เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเวลาก่อนหน้าของระบบEMS และแต่ละตัวแปรเป็นปัจจัยเสริมหรือเป็นอุปสรรคต่อการรวมตัวทางการเงิน และหากว่าเกิดการรวมตัวเป็นระบบการเงินอาเซียนแล้วจะบรรลุผลสำเร็จเช่นเดียวกับระบบการเงินยุโรป หรือจะนำมาซึ่งปัญหาแก่กลุ่มประเทศอย่างไร ประเทศสมาชิกจะแก้ปัญหาเหล่านั้นอย่างไร เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จในการร่วมระบบการเงินเดียวกัน โดยนำปัญหาและการแก้ไขของระบบEMS มาพิจารณาประยุกต์ร่วมด้วย

1.8 แหล่งข้อมูล

1. International Financial Statistics รายปีและรายเดือน ของIMF
2. Direction of Trade Statistics รายปีและรายเดือน
3. Balance of Payment Statistics รายปีและรายเดือน
4. วารสารและหนังสือจากห้องสมุดยุโรปศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย